

ВИЩА ОСВІТА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА ПРІОРИТЕТИ

Однією з головних проблем, які виникають в умовах війни, є доступність вищої освіти. Багато університетів та навчальних закладів знаходяться в зонах конфлікту або під загрозою нападу, що робить навчання більш складним та небезпечним. Існує також проблема з евакуацією студентів та науковців із зони конфлікту, що ускладнює їхні можливості отримання освіти та продовження наукової роботи.

Загрозливими для розвитку системи освіти в Україні, зокрема, вищої, стали: «погіршення психологічного стану як освітян, так і учнівської та студентської молоді; зменшення кількості іноземних студентів до вітчизняних університетів; скорочення державних видатків на вищу освіту через зростання воєнних витрат та зменшення бюджетних місць у закладах вищої освіти; зниження доходів населення; значне посилення «освітньої міграції»» [3, с. 25].

Аналіз грантового фінансування в Україні дозволив визначити його переваги та недоліки. До позитивних рис отримання грантів відноситься підтримка проекту державними чи міжнародними організаціями та його безоплатність і безповоротність. Але слід враховувати, що розмір гранту має чітко визначені фінансові ліміти. Для його отримання потрібно вчасно підготувати пакет різних документів, з врахуванням певних вимог до проектів, які допускаються до конкурсу. Також деякі гранти передбачають аудит та регулярну звітність за проектом. Отже, грантові програми – це можливість розвитку та вдосконалення українського бізнесу. Вони не потребують повернення, що знімає фінансовий тиск з отримувачів та дозволяє зосередитися на реалізації проектів. Гранти стимулюють розвиток нових технологій, стартапів та освітніх ініціатив, що є особливо важливим для відновлення та модернізації країни в сучасні складні часи. Отримання грантів вимагає високого рівня підготовки проектів, що сприяє підвищенню професійних навичок та компетенцій підприємців. Фінансування проектів, спрямованих на соціальну підтримку, допомагає зменшити соціальну напруженість та підтримати найбільш вразливі верстви населення. Ці переваги роблять грантове фінансування важливим інструментом підтримки та розвитку України в складних умовах воєнного часу [2].

Для перетворення вищої освіти України в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення на рушійну силу суспільства, здатну забезпечити інноваційний прорив у науково-технологічній, виробничо-економічній та соціально-гуманітарній сферах, необхідно зосередити увагу на ключових пріоритетах її розвитку.

Пріоритетними завданнями розвитку вищої освіти України мають стати [1]: створення механізмів для подолання втрат у навчанні, спричинених пандемією COVID-19 та збройною агресією росії проти України; забезпечення інтеграції системи вищої освіти у світовий освітній простір; сприяння високому рівню кооперації між освітніми та науковими установами; формування системи оцінювання якості освіти; покращення фінансування і управління вищою освітою; розширення фінансової автономії, модернізація та покращення системи управління закладів вищої освіти; розвиток інноваційного середовища разом із роботодавцями та бізнесом; прогнозування потреб ринку праці; забезпечення рівного доступу до якісної вищої освіти; удосконалення форм здобуття вищої освіти; розвиток наукової та науково-технічної діяльності у закладах вищої освіти; впровадження у вищу освіту нових освітніх технологій, а також розвиток смарт-спеціалізацій та кластерів Індустрії 4.0.

Отже, для повоєнного відновлення та трансформації системи вищої освіти України потрібен комплексний підхід, який має на меті досягнення наступних цілей: забезпечення відповідності освітньої діяльності потребам індивідів, суспільства та економіки; підготовка висококваліфікованих спеціалістів, що передують темпам технологічних і структурних змін в економіці; створення умов для підвищення автономії закладів вищої освіти; систематичний контроль якості кадрового потенціалу; впровадження інформаційних технологій та інновацій; розширення джерел фінансування шляхом збільшення науково-дослідної діяльності та інтеграції підприємницьких принципів в освітньо-наукову діяльність закладів вищої освіти [1].

Література:

1. Сідлецький, С., & Шандар, А. (2024). ВИЩА ОСВІТА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА ПРІОРИТЕТИ . *Економіка та суспільство*, (64). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-151>
2. Штенко, О. Д., & Мозговий, Є. В. (2024). Грантове фінансування як запорука стабільності бізнесу. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*, (8). <https://doi.org/10.5281/zenodo.12725693>
3. Трофименко М. Університети України в умовах війни: стратегії розвитку. Проблеми і перспективи поствоєнної розбудови України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 7-8 грудня 2023 р. / за заг. ред. М. В. Трофименка: Маріуп. держ. ун-т. Київ: МДУ, 2023. С. 25-27.